

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
120. szám, 2025. december

Tartalom:

Rovarászokra emlékezünk — MRT hírek — Rövid hírek
Sajtó- és blogfigyelő

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

A Rovarász Híradót alapította 1989-ben:
Nagy Barnabás

Felelős szerkesztő: Haltrich Attila (HA)
Cím: 2040 Budaörs, Kossuth L. u. 49.
Telefon: 20/4145453
Drótposta: attilahaltrich@gmail.com

Szerkesztőbizottság: Katona Gergely (KG),
Koczor Sándor (KS), Puskás Gellért (PG),
Rédei Dávid (RD), Szalóki Dezső (SzD), és
Szócs Gábor (SzG).

Magyar Rovartani Társaság (MRT)
1088 Budapest, Baross utca 13.
www.rovartani.hu

A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovaran általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovarantani ismeretek terjesztése.

Elnökség (2025)

Elnök:	Haltrich Attila
I. alelnök:	Vas Zoltán
II. alelnök:	Szabóky Csaba
Titkár:	Sulyán Péter Gábor
Előadásszervező:	Koczor Sándor
Jegyző:	Szóke Viktória

Szerkesztők
(*Folia. ent. hung.*): Vas Zoltán és
Szóke Viktória

Pénztáros: Szalóki Dezső

Számvizsgáló Bizottság

Elnök:	Both Vera
Tagok:	Balázs Klára és Szénási Ágnes

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap
harmadik péntekén az **MTM Semsey Andor**
termében (1083 Budapest, Ludovika tér 2-
6.), délután 4 órakor.

Címlapon:

Párducfoltos hangyaleső - *Dendroleon*
pantherinus (Fabricius, 1787)
Neuroptera, Myrmeleontidae

A 2026-os ÉV Rovara verseny nyertese.

Forrás:

https://en.wikipedia.org/wiki/Dendroleon_pantherinus, CC BY-SA 3.0

Nézem a Híradót, szenzációs botrányként tálalják, mutatják, hogy „kukacokat találtak ovisok, a szeretet-csomagban érkezett csokimikulásokban”.

Voltak gyerekek, akik ettől rögtön rosszul is lettek, hánytak. Rá egy napra már javítottak annyit a hírszerkesztők, hogy nem a „kukacok” miatt lett pár gyerekek rosszul, hanem pszichésen, az undortól, a rovarlárvák látványa miatt. Mások észre sem vették: amikor az óvónénik be akarták gyűjteni, már nem volt a fertőzött csokiból egy morzsányi sem.

Vártam, hogy mikor korigál a milliós nézettségű csatorna, de nem, másnap is „kukacoltak”. Pedig még kép sem kellett volna hozzá, hogy az ember beazonosítsa az aszalványmoly (*Plodia interpunctella*) hernyóját, annyira, de annyira elterjedt mindenütt.

Emlékszem, hogy több mint 40 évvel ezelőtt én is csokoládéban talákoztam a lárváival először. Innen Magyarországról hozták nekünk barátaink ajándékba. Dehogy dobtam ki, nagy érték volt ez akkor Romániában, elfogyasztottuk, messze nem voltunk annyira kényesek, mint a ma emberek.

Lakásunk állandó lakója viszont itt Magyarországon lett ez a faj. Kisebb nagyobb szünetekkel, de folyamatosan felbukkan, rendszerint a kamrában és a konyhában, amikor viszont a TV képernyője előtt is repked, akkor már nagy a baj.

Kezdetben sok energiát fektettünk az ellene való harcba: teljes kamratakarítás, feromoncsapdák stb. De később rájöttünk, hogy ezt a háborút nem lehet megnyerni, legfeljebb kisebb csatákat, mivel hiába találjuk meg a fertőzési gócot, az üzletekből vásárolt áruval újra meg újra behozzuk a lakásba.

Mindenesetre annyi pozitív hatása azért volt a fertőzéseknek, hogy nagyobb rendet tartunk, jobb tárolóedényeket szereztünk be, na meg lisztfélékből sem spájzolunk be mennyiséget.

Biztos, ami biztos.

HA

Rovarászokra emlékezünk

Rozner Istvánné (1941–2025)

Rozner Istvánné, lánykori nevén Oertel Augusztá – a közeli ismerősei „Gusztá”-nak szólították – 1941 szeptember 10-én született Budapesten. Első gyermek volt, öccse Oertel Nándor. A gimnáziumban, ahova járt, különösen szerette a biológiát. Eredetileg orvosi egyetemre készült, de mivel az első évben nem sikerült felvételt nyernie, szülei beírták a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárba (BHG) ipari tanulónak. Itt elektroműszerészként végzett majd technikusként tanult tovább. Az iskolai elvégzése után a BHG-ban maradt dolgozni és egészen a gyár megszűnéséig ott is maradt. Kiváló munkájának köszönhetően a Klíma Labor vezetője lett. Ezután – már nyugdíjasként – először egy iskolában, majd egy orvosi rendelőben vállalt recepciós állást. Férjét, Rozner Istvánt, a BHG-ban ismerte meg. Korán, 1961-ben házasodtak össze. Férje 2021-ben, a covid járvány idején hunyt el.

Férjével, Rozner Istvánnal. Pamuk, 2004 októbere

Gyermekei, Rozner György (1962) és Rozner Antal (1965), unokái csökkenő életkor szerint: Rozner Levente, Rozner Emese, Rozner Sára, Rozner Panka és Rozner Endre Manó.

Számtalan belföldi és külföldi úton elkísérte és aktívan segítette férjét, aki bogárgyűjtéssel foglalkozott. Maga is tagja lett 1986-tól a Magyar Rovartani Társaságnak, ahol 1996-tól 2005-ig az egyesület pénztárosa volt.

A kirándulásokat kihasználva gombákat is szeretett gyűjteni. Annyira érdekelte a gombászás, hogy felsőfokú gombaszakértői vizsgát is tett. Tanulmányai nem csak az „ehető” gombákra terjedt ki, szakdolgozatát például penészgombákból írta. Ilyen irányú tudását a munkájában is kamatoztatta, ezek vizsgálata lett az egyik feladata.

A 90-es években vásárolt Somogyban, egy kicsi faluban, Pamukon egy házat, ami mondhatjuk hogy hobbi-jává vált. Nagyon szerette, az év nagyobb részét ott töltötte. Erejéhez mérten csinosított és kertészkedett. 2025 augusztus 25-én hunyt el végelgyengülésben, temetésére szeptember 30-án került sor az Óbudai temetőben.

Rozner György

Fogyatkozunk

Az elmúlt évben újabb veszteség érte a rovarásztársadalmat. Csöndben eltávozott körünkől egy kedves, régi pályatársunk, Rozner Istvánné, Augusztá, akit sokan egyszerűen Gusztának becézve emlegettük. Rendhagyó megemlékezést írok, szeretném emberi karakterét felidézni, családi adatok és életrajzi történések elhagyásával.

1975-ben Gaskó Kálmán merész elgondolással szervezett egy „biológiai tanulmányutat” a Grúziához tartozó Abháziába. Körülbelül 30 résztvevő jött össze, és utólag már kimondhatjuk, az ifjú és középkorú magyar rovarász társadalom első közös nagy seregszemléje lett. Új ismeretségek és barátságok szövődtek a napi kirándulásokon, és feltűnő volt három család kitartó és lelkes munkája, ahol férj és feleség egymás gondolatait ismerve együtt igyekezett jó gyűjtési eredményt elérni.

Köztük volt a Rozner család, ahol Pista bogárgyűjtő munkáját Guszti nagy terepi figyelemmel és fáradhatatlan szorgalommal támogatta. Az ismert mondás náluk beigazolódott: „Minden sikeres férfi mögött van egy erős asszony, aki nyugodt háttérrel biztosít férjének”.

A következő években a velük való kapcsolatomban kiteljesedett, közös gyűjtőutak következtek, először a Felvidékre, majd Görög Makedóniába, Krétára és többször Erdélybe. Gusztira emlékezve egy kemény akaratú, mindenre érzékenyen figyelő asszonyt látok, aki férjét hobbijában és műszaki tevékenységében támogatni tudta. Kiválóan vezetett Trabantjukkal több törökországi utat problémamentesen megjárta, ha szükséges volt, férjétől átvette a kormányt — ez közös életükben is sokszor megtörtént, különösen, amikor az időskorú, betegeskedő Pista ápolásra szorult. A közös gyűjtőutak estéin tapasztaltuk, hogy Pistát mindig friss kávé és laktató étel várta, nehezen tudom átlátni, milyen tervezett időbeosztással hozta ezeket létre. A munkában a pontosság és a precizitás jellemezte, hosszú éveken át volt a Rovartani Társaság pénztárosa, ezt a munkát is hibátlanul végezte. Minden szép emberi tevékenység iránt érzékeny volt, náluk járva mindig megcsodáltuk külföldi útjaikról hozott kerámiagyűjteményét. Mindketten nagy állatbarátok voltak, egyszerre több kutya is élvezte gondoskodását. A tudást tisztelte, igyekezett műszaki képezése mellé más irányú ismereteket szerezni, természetfigyelő hobbiját kiteljesítve felsőfokú gombaszakértő lett. Családi életükben gyermekeiket is a tanulás szeretetére és hasznosságára nevelte, mindkét fia felsőfokú iskolát végzett. Legszebb jellemvonása talán a szerénység volt, férjének két ausztrál gyűjtőútját önzetlenül támogatta, majd az eredményeket egy nagyszerű kiállítás megrendezésével mutatták be.

Pistával mindketten éveken keresztül a MTM Szipókás Gyűjteményében dolgoztunk, innen 2006-ban az életkorunk miatt mindkettőnket elbocsájtottak (egyidősek voltunk). Pista bogarász tevékenysége ettől kezdve otthoni munkára korlátozódott, ebben Guszti nagy türelemmel támogatta.

Közös életük utolsó éveit vidéken töltötték, kutyáikkal csendesen élvezték az öregkor nyugalalmát, egészen Pista haláláig.

Gusztival utoljára a múlt év elején találkoztam, kicsit alacsonyabb lett, de a jókedve töretlen volt, örömmel beszéltünk pár mondatot, majd a jövőre bíztuk az újabb találkozást.

Rá gondolva megkerestem a fiatalkori abháziai képét, ezt közreadom, őrizzük meg őt így emlékeinkben.

Orosz András

Fotó: Orosz András

Balról az első Rozner Istvánné („Guszti”), két ismeretlen fiatalember, majd Körtvélyes Attiláné (Éva), mellette a sor szélén férje, Attila. (Suhumi, 1975)

MRT Hírek

Az MRT 914. ülésén (2025. május 16.) elhangzott előadások összefoglalói

<https://www.rovartani.hu/2025/05/12/meghivo-az-mrt-914-eloadoulesere/>

Muslicák kártétele szőlőben a pettyesszárnyú muslica elterjedését követően: dominancia-viszonyok és fajok közötti interakció. Az inváziós pettyesszárnyú muslica (*Drosophila suzukii*) alig egy évtized alatt a mérsékelt égövi gyümölcsstermesztés egyik meghatározó kártevőjévé vált világszerte. A szőlőt a polifág kártevő kevésbé kedvelt tápnövényeként tartják számon, tényleges jelentőségével kapcsolatban azonban ellentmondásos szakirodalmi adatok állnak rendelkezésre. Munkánkban hazai borszőlőfajtákról szabadföldön gyűjtött bogyókból végzett kineveléssel állapítottuk meg a muslicafajok kártételét. Eredményeink alapján a Furmint fajta kiemelkedően érzékenynek bizonyult a muslicakártételre. A különböző körülmények (szőlőszemenkénti izoláció vs. csoportos tartás) között végzett kinevelések során kifejlődő muslicák faji összetételében talált jelentős különbség arra utal, hogy a hagyományosan előforduló ecetmuslicafajok (*D. melanogaster* és *D. simulans*) lárváival való interakció gátolja a pettyesszárnyú muslicák utódainak kifejlődését. A fajok ismert tulajdonságai alapján valószínűsíthető, hogy gyakran a pettyesszárnyú muslica nőstények által felsértett szemeket utólag használja ki a másik két faj a tojásrakásra. Növényvédelmi szempontból ugyanakkor az ép szemet felsértő elsődleges kártevő beazonosítása a meghatározó fontosságú.

Abir Ibn Amor és Szénási Ágnes (MATE Növényvédelmi Intézet), Németh Csaba (MATE Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet), Deutsch Ferenc, Kiss Balázs (ATK Növényvédelmi Intézet); kiss.balazs@atk.hu

Orvosi entomológia a Semmelweis Egyetemen – diagnosztikai kihívások és gyakorlati tapasztalatok. Az orvosi entomológia a klinikai infekciókontroll kevéssé reflektált, ám időnként kulcsfontosságú eleme. A Semmelweis Egyetem Fertőtlenítő Állomásának szakmai vezetőjeként az elmúlt egy évtized során több alkalommal kerültem szembe olyan problémákkal, amelyek megoldásához entomológiai szaktudásra volt szükség. A rovarok vagy más ízeltlábúak jelenléte a betegellátással összefüggő területeken nemcsak higiénés kérdéseket vet fel, hanem diagnosztikai és logisztikai kihívásokat is jelenthet. Előadásomban bemutatom, milyen típusú entomológiai problémák merülhetnek fel a klinikai gyakorlatban, hogyan zajlik az azonosítás és a helyzetkezelés folyamata, valamint milyen szerepe lehet a preventív szemléletnek az infekciókontrollban. A bemutatott tapasztalatok rávilágítanak arra, hogy az entomológiai ismeretek időről időre elengedhetetlenek bizonyulnak a megbízhatóság és az intézményi higiéné szempontjából is.

Paulovkin András, SE Kórházhygiénés Osztály, paulovkin.andras@semmelweis.hu

Az MRT 915. ülésén (2025. szeptember 19.) elhangzott előadások összefoglalói

<https://www.rovartani.hu/2025/09/15/meghivo-a-915-eloadoulesre/>

Újabb inváziós gyümölcskárosító muslicafaj (*Zaprionus indianus* Gupta, 1970) megjelenése Magyarországon. Először mutattuk ki hazánkban a *Z. indianus* jelenlétét Érd mellett, ami egyben a faj legészakibb Európai előfordulását is jelenti. A trópusi Afrikában őshonos kártevő az utóbbi két évtizedben inváziós fajként terjed Dél-Amerikában, Észak-Afrikában és Törökországban, illetve Európa földközi-tengeri térségeiben is egyre több helyen fordult elő. 2022 és 2024 között több mint száz almaecetes csapdával végeztünk csapdázást két Érd melletti cseresznyeültetvényben, melyek során 2023-ban öt különböző mintából került elő a fajnak egy-egy példánya. Mivel 2024-ben nem került elő újabb példány, ezért feltételezzük, hogy a populáció áttelelni valószínűleg nem volt képes. A faj hőmérsékleti igényei alapján több éven át fennmaradó populációinak kialakulása a közeljövőben nem várható, ismételt behurcolása azonban egyre gyakrabban megtörténhet. A fajt korábbi dokumentumok az angol fajnév tükörfordításaként „afrikai fügelég” néven említik, amit nem tar-

tunk szerencsésnek, mivel polifág kártevőről van szó, és a név összekeverhető a tőle rendszertanilag és életmód tekintetében is távol álló fekete fügeléggel (*Silba adipata*). Ezért a fajra az **afrikai csíkos gyümölcsmuslica** elnevezést javasoljuk.

Nagy Csaba, Emre Sen MATE Kertészettudományi Intézet, Gyümölcstermesztési Kutatóközpont
Kiss Balázs HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont, Növényvédelmi Intézet,
kiss.balazs@atk.hu

Régi könyvektől a digitális adatbázisokig: könyvtári támogatás a rovarantani kutatásban. A rovarantani kutatás egyik alapja a szakirodalom, legyen szó klasszikus taxonómiai művekről, régi folyóiratokról vagy a legfrissebb digitális adatbázisokról. Azonban a források elérhetősége és feldolgozása gyakran nehézségekbe ütközik: a történeti művek ritkák, a modern publikációk pedig sokszor előfizetéshez kötöttek. Előadásomban bemutatom, hogyan segítik a könyvtárak a rovarantani kutatókat a múlt értékeinek megőrzésétől a jelenlegi kutatástámogató szolgáltatásokig. Szó lesz a klasszikus rovarantani művek digitalizálásáról, a nemzetközi adatbázisok használatáról, valamint a könyvtárak szerepéről az információkeresés, publikálás és tudománykommunikáció támogatásában. A cél, hogy rámutassak: a könyvtár nem csupán a tudás őrzője, hanem aktív kutatótárs rovarászok számára is.

A. Babits Melinda

Lepkészkonferenciák és zöld törekvések Hollandiában. Idén áprilisban volt szerencsém a hollandiai Wageningenben részt venni az *European Butterfly Monitoring Scheme transzejt workshop*-ján, valamint a szintén a De Vlinderstichting által szervezett *Future for Butterflies and Moths* elnevezésű konferencián. Az odaúton és ott tartózkodásunk alatt bepillantást nyerhettem a nyugat-európai természetvédelem és lepkészet helyzetébe, valamint Hollandia természetvédelmi terveibe. A konferencia azon kívül, hogy nagyon hasznos és érdekes volt, rávilágított arra is, hogy milyen hiánypótló lenne, ha a magyar szaktudás és tapasztalat erősebben jelenne meg az európai lepkészet életben.

Dombi Orsolya, Szalkay József Magyar Lepkészeti Egyesület, orsolya.dombi@gmail.com

Az MRT 916. ülésén (2025. október 17.) elhangzott előadások összefoglalói

<https://www.rovartani.hu/2025/10/13/meghivo-916-eloadoulesre/>

A rovarok fejlődéstörténete – földtörténeti léptékű változások. A szelvényes test kialakulását az egész állatvilágban ugyanaz a genomikai rendszer biztosítja. A vedlőállatok (**Ecdysozoa**) monofiletikus eredetét bizonyítja a szelvényességet kontrolláló **Hox** gének szerveződése. Két fő ágazatra tagolódnak: **fonálférges** + rokon törzsek, számos génvesztéssel, vs. **ízeltlábúak** (tág értelemben) a **Hox**-gécsoport gyors változásaival (lásd részletesen: **Drosophila**). A testtájak evolúciója során a **Hox**-gének eltérően működtek az ízeltlábúak osztályaiban. A sokgén-alapú filogenetikai elemzés megmutatta, hogy a **rák**ok és a **rovarok** egy nagy **monofiletikus** egységet képeznek (**Pancrustacea**) és a Remipedia rákok képezik a rovarok (Hexapoda) filogenetikai testvércsoportját. A soklábúak (Myriopoda), a csáprágósak (Chelicerata) és a rovarok szárazföldi életmódra áttérése egymástól független evolúciós események voltak. A †*Rhyniognatha* (~412Ma) fossziliának a mandibulája már **szárnyas rovar** jelenlétére utal az alsó-devonból. Ez egyidejű a komplex szárazföldi ökológiai rendszerek kialakulásával. A Polyneoptera (csótányok, egyenesszárnyúak...) filogenetikai ágak eredete ~302 M évre (377–231 M év) tehető (f. karbon, Pennsylvanian), ezzel egykorú a legkorábbi holometabol csoportok megjelenése (pl. bogarak – Cupedidae).

A következő „kulcs-innováció” a szárnyak differenciált mozgását lehetővé tevő Neoptera-szárny volt. Következményei: differenciált szárnyizomzat, változatosabb szárnymozgások, a potrohszelvények és ivari függelékek jobb védelme. A holometabol rovar-sokféleség fő filogenetikai egységei: 1. Hymenoptera; 2. Coleoptera; 3. Diptera + Siphonaptera + Mecoptera; 4. Lepidoptera + Trichoptera. Utóbbiak közös leszármaztatott (szinapomorf) jellegei: (i) A szárnyakat szőrök és/vagy

pikkelyek fedik; (ii) A 9. potrohszelvény tergitje és sternitje a ♂♂-nél zárt gyűrűt képez; (iii) A nőtény a heterogametikus ivar (zw ♀♀, zz ♂♂ ivari kromoszómák); (iv) Nagy számú (FN: 30-31) kis méretű holocentrikus kromoszómák vannak; (v) A petesejtek érésekor nem jönnek létre chiasmák (nincs rekombináció – lásd: Diptera!) (vi) A lárváknál az összeforrt praelabium és hypopharynx csúcsán szövömirigy van (lárvális zsákok!). A Lepidoptera-n belül a leszármaztatott csoportokban (*Ditrysia*) a női ivarszervekben a végbélnyílás és a tojócső közös nyílású, az elkülönült párzónyílás (*antrum*) a potroh ventrális oldalán van. Monofiletikus csoport, a leírt lepkefajok > 90%-a ide tartozik! Az egymásba-illő hím-nőtény struktúrák alkotják a genitális zárkulcsot („lock-and-key”). A pillangóalakúaknál (Papilionidea) jelentős a tápnövény-specializáció. Példái: Melitaeini: – secoiridoid glycosidok: Oleaceae (*Fraxinus*, *Ligustrum*), Plantaginaceae (*Veronica*, *Plantago*), Orobanchaceae (*Melampyrum*, *Pedicularis*), Scrophulariaceae (*Verbascum*, *Buddleia*); iridoid glycosidok: Asteraceae (*Carduus*, *Cirsium*, *Centaurea*). A legtöbb Polyommagini: Fabaceae tápnövényű, cyanogén glycosid tartalmú, „fegyverkezési verseny” típusú koevolúció jön létre. Hasonló helyzet a Zygaenidae-ben. A *Heliconius*-fajoknál a Müller-mimikri szimmetrikus koevolúció folyamán alakult ki.

Dr. Varga Zoltán, Debrecen

Méhbarát rovarölő hatóanyag szubletális hatásainak vizsgálata a földi poszméhek (*Bombus terrestris*) illatananyag-érzékelésére és táplálkozási viselkedésére. A flupiradifuron integrált növényvédelmi programokban is alkalmazható hatóanyag, amelyről a forgalomba hozatal előtti vizsgálatok azt jelezték, hogy biztonságos a beporzó rovarokra nézve. Az előzetes vizsgálatokkal szemben azonban az újabb tanulmányok számos szubletális hatást, például kognitív, termoregulációs és reprodukciós zavarokat azonosítottak, amelyek a hatóanyagnak való kitettség következtében alakulhatnak ki az Apoidea öregcsaládba tartozó fajoknál. A flupiradifuron kemoszenzoros érzékelésre és táplálkozási viselkedésre gyakorolt hatásai ugyanakkor kevésbé ismertek. Kísérletünkben a Sani-um® System (25 g/l flupiradifuron) rovarölő hatású készítmény szubletális hatásait teszteltük 1000 ppb koncentrációban, a földi poszméh (*Bombus terrestris*) dolgozók virágillat-érzékelésére és táplálékkeresési viselkedésére 1, 2, illetve 3 hétig tartó expozíciót követően. A hatóanyagnak való krónikus kitettség nem befolyásolta a vizsgált egyedek virágillat-érzékelését, ugyanakkor szignifikánsan kevesebb kezelt egyed közelítette meg az illatananyag-forrásokat a kontrollcsoportéhoz képest, illetve szignifikánsan később érték el az első szagforrást. Ugyanakkor a kezelés nem befolyásolta az indítóketrec elhagyásáig eltelt időt és azt sem, hogy a méhek melyik illatforrást (jutalmat jelző virágillat vagy kontrol) közelítették meg először. Eredményeink felvetik a kérdést, hogy a kimutatott, táplálkozási motiváció csökkenésére utaló szubletális viselkedési hatások hozzájárulhatnak-e a vadon élő poszméh populációk egyedszámának csökkenéséhez.

Juhász Brigitta^{1,4}, Bertók Zsolt³, Szelényi Magdolna-Olivia², Kárpáti Zsolt², Tóth Zoltán¹

¹HUN-REN ATK, Növényvédelmi Intézet, Állattani Osztály

²HUN-REN ATK, Növényvédelmi Intézet, Kémiai Ökológia Osztály

³Állatorvostudományi Egyetem

⁴ELTE, Biológia Doktori Iskola

Laosz a millió elefánt országa volt és vajon mennyi rovaré? Indokína az egyik legfajgazdagabb régiója Euráziának. A Himalája délkeleti nyúlványai menedéket nyújtottak számos taxonnak a jégkorszakok idején. Ez és a szubtrópusi és trópusi élőhelyek nagy változatossága magyarázza fajgazdagságát. Noha az utóbbi évtizedekben felgyorsult az erdőirtás, még mindig sok elsődleges erdőterület maradt meg. Élővilágának és különösen rovarvilágának számbavétele még gyermekcipőben jár. Utazásaink fő céljai: a tudományos kapcsolatok felvétele, valamint Közép-Laosz néhány hegyvidéki területén rovargyűjtés volt.

Peregovits László, Szalkay József Magyar Lepkészetű Egyesület

Beszámoló a II. Magyar Rovartani Konferenciáról – 2025. november 21-22.

A tavalyi sikeren felbuzdulva társaságunk 2025-ben is megrendezte a II. Magyar Rovartani Konferenciát. Immár a rendezvény új nevével is egyértelműsítettük, hogy konferenciánkkal a teljes magyar rovarász közösséget szeretnénk megszólítani.

*Fotó: Haltrich Attila***A konferencia résztvevői**

A kényelmesebb időbeosztás érdekében most kétnapos rendezvényt tartottunk, ami jó irány-
nak bizonyult. Igyekeztünk tematikus szekciókat kialakítani, de emellett is változatos programot
nyújtani az érdeklődőknek.

*Fotó: Dombi Orsolya***Poszterszekció**

A konferencián 114 látogató vett részt, a programban pedig 41 előadás és 5 poszter szerepelt.
Csak egy előadás maradt el.

Fotó: Dombi Orsolya

Kötetlen beszélgetés a szünetben

A tavalyi palettát egy új témával, a környezeti neveléssel színesítettük, melyet a visszajelzések alapján úgy tűnik a hallgatók is örömmel fogadtak. A rendezvénynek ezúttal is a Magyar Természettudományi Múzeum adott otthont, az előadások a Semsey Andor teremben hangzottak el, a

Fotó: Dombi Orsolya

A környezeti nevelés egyik eszköze, „Dóri horgolta” alkotás

poszterszekció és a kötetlen beszélgetések helyszíne pedig a folyosó túloldalán nyíló büfé volt. A résztvevők a nyomtatott programon kívül a társaság és társ-szervezeteink szóróanyagaiból összeállított ajándékcsomagot kaptak. Szervezőtársaimmal nagyon örülünk, hogy a kétnapos program is gond nélkül megtelt előadásokkal és a látogatók részéről is ekkora volt az érdeklődés. Hálásan köszönjük az előadóknak, hogy kiváló előadásaikkal a mi rendezvényünket tisztelték meg, valamint köszönjük látogatóinknak az nagy érdeklődést és bizalmat, melyre igyekszünk jövőre egy még színvonalasabb konferenciával részszolgálni.

Ezúton is hadd fejezzem ki köszönetünket a teljes szervezőbizottság nevében támogatóink felé: Magyar Természettudományi Múzeum, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Herman Ottó Intézet, Magyar Biológiai Társaság, MME Lepkevédelmi Szakosztály, Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet, Vadonleső.

A konferencia absztraktkötete online formában érhető el társaságunk honlapján:

<https://www.rovartani.hu/ii-magyar-rovartani-konferencia/>

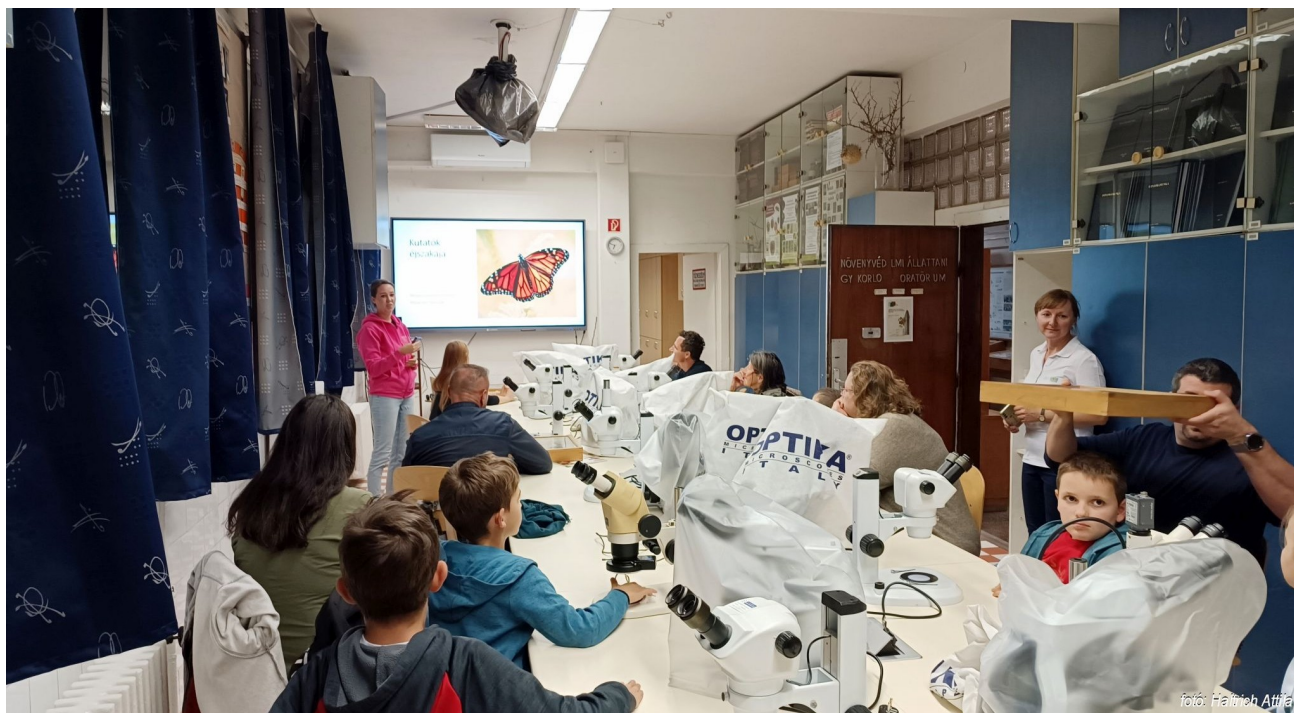
Dombi Orsolya

Rövid Hírek

Kutatók éjszakája a Rovartani Tanszéken

Immár kilencedik alkalommal sikerült megrendeznünk az egykori Kertészeti Egyetem (most MATE) Rovartani tanszékén a Kutatók Éjszakáját, a Gellért-hegy délnyugati oldalában. Az eseményre 2025. szeptember 26-án került sor és mint minden alkalommal két részből állt: egy beltéri bevezetőből a rovarok világába, valamint egy lámpázásból a Budai Arborétum felső kertjének idős fái alatt.

A beltéri foglalkozás mindig a tanszék gyakorlójában zajlik, ahol sztereómikroszkópokat is igénybe lehet venni az apróbb élőlények tanulmányozásához vagy a lepkeszárnyakon található pikélyek („hímpor”) megfigyelésére. De itt kerül sor a tanszéki lepkegyűjtemény néhány színesebb dobozának bemutatására is, a lepkék fejlődéséről szóló előadásra, valamint a „pajorfuttató-versenyre”, ahol az aranyos rózsabogár (*Cetonia aurata*) lárvái a hátukon változtatják a helyüket, a résztvevők – akik túlnyomó része gyerek – nagy örömeire. Az első pajorfuttatást még 2012-ben tartottuk.

Gyuris Rita tart előadást a lepkék fejlődéséről és morfológiájáról

A program kültéri részére, tehát a lámpázásra, azaz éjjeli rovargyűjtésre, mindig besötétedés után kerül sor. A már előre kifeszített lepedő előtt ilyenkor felkapcsoljuk a 125W-os higanygőz égőt, aminek fénye odavonzza a környék rovarvilágát, többnyire lepkéket. Az esetek többségében – hogy ne érje csalódás a résztvevőket – jó előre, napokkal előtte gyűjtünk be élő rovarokat, melyeket aztán, amennyiben spontán nem érkeznének rovarlátogatók, szabadon engedünk. Erre most nem volt semmi szükség, érkezett minden vegyesen.

fotó: Haltrich Attila

Türelmes várakozók a kifeszített és megvilágított lepedő előtt

A Rovarász Híradóban eddig kétszer számoltunk be ilyen eseményről, először a lap 51. számában (2008. október), majd a lap 60. számában (2010. december). Ezek megtalálhatók a Magyar Rovartani Társaság honlapján és olvashatók a megfelelő lapszámra kattintva.

https://www.rovartani.hu/wp-content/uploads/2017/11/RH60_honlapra.pdf

https://www.rovartani.hu/wp-content/uploads/2017/11/RH51_honlapra.pdf

Meg kell jegyeznünk, hogy nem minden évben sikerült a Kutatók Éjszakáját megszerveznünk a 2008-as indulása óta. Előfordult, hogy maga az egyetem állította le – ilyen-olyan okokra hivatkozva –, de 2019 után négy évig a COVID-19-es járvány akasztotta meg.

*Hári Katalin, Gyuris Rita, HA
MATE Növényvédelmi Intézet, Rovartani Tanszék*

fotó: Haltrich Attila

Lelkes szurkolók és a pajorfuttató verseny résztvevői

Háziméhek farkasai

Meleg június volt már, alig vártuk, hogy kitörjön a boldog vakáció, amikor egy napon az iskolából hazaérve épp be akartam lépni a kapunkon. A kapu mellett régimódi téglajárda. De nem ez vonta magára a figyelmemet, hanem az az apró, 1 cm-es lyuk, amit két téglaközt pillantottam meg. A kikapart porhanyós föld legyezőalakban terült szét a bejárat körül. Akkoriban már volt annyi rovarász tapasztalatom, hogy rögtön tudtam: ez valamilyen rovarnak az otthona!

foto: Sipos Bánk Botond

A méhfarkas utódai számára háziméheket halmoz fel az ivadékbölcsőiben

Bemenve megszabadultam a nehéz, és egyre „elviselhetlenebbé” váló iskolatáskámtól. Amikor visszatértem a titokzatos nyíláshoz, lenyűgöző látvány fogadott. Épp megérkezett a földi lak tulajdonosa egy darázs személyében, amely úgy tűnt, cipel magával valamit. Némi tájékozódás után lassan ereszkedni kezdett, s amikor földet ért, gyorsan besurrant föld alatti járatába zsákmányával együtt. Ekkor vettem észre egy elpusztult háziméhet (*Apis mellifera*) egész közel a bejáratához. Dr. Móczár László *Állathatórozójából* tudtam meg, hogy egy **közönséges méhfarkas** (*Philanthus triangulum*) ivadékbölcsőjére bukkantam! Latreille 1799-ben *Philanthus apivorus*-nak nevezte el, ami szó szerint „méhevő”-t jelent (ez ma a *Philanthus triangulum* számos szinonim nevének egyike).

Laza talajú, főleg homokos vidékeken sokfelé találkozhatunk vele. Az imágók viráglátogatók, augusztusban gyakran látom őket az aranyvessző és a borsmenta erős illatú virágain nektárt szívogatni. Mezei iringó virágzatán szintén meg szoktam figyelni táplálkozó egyedeit még szeptember, sőt október folyamán is.

Ivadékaikat azonban kizárólag fullánkjuk szúrásával lebénított háziméhekkal táplálják. Izgalmas elfoglaltság közel a bejáratához várakozni, s megfigyelni a méhfarkasok ténykedését. Magányosan élő darazsak, ennek ellenére nagyobb, homokos, megfelelő területeken számos nőstény tevékenykedhet szoros szomszédságban. Mielőtt vadászni indulnának, gondosan elkészítik föld mélyén rejlő járatukat, amely az egy méter hosszúságot is elérheti. Ennek az alagútnak a végén 5–7 kamrácskát vájnak utódaik számára, mintegy galambtojás nagyságúakat.

A nőstény méhfarkas az ásással gyorsan halad, amiben nagy segítségére van az elülső lábfejzein található hosszú, sörte alakú tüskék sora. Lábfejzeit sarló alakúra görbíti, majd a homokot a teste alatt erőteljes és igen gyors mozdulatokkal lapátolja maga mögé. Hátrálva halad az ásással, az apró homokszemek csak úgy peregnek a levegőben! Ha egészen lassan letérdelünk az ivadékbölcső bejárata mellé, akkor mozgásunkkal a darazsat nem riasztjuk el, és a legképrázatosabb megfigyelésben lehet részünk. Harminc centiről tanulmányozhatjuk a sárga-fekete frakkos házigazda minden mozdulatát.

foto: Sipos Bárok Botond

Repülés közben lábait a testéhez szorítja

Néha megáll a munkával, de akkor sem unatkozik. Ilyenkor fejét, csápjait tisztogatja szorgalmasan. Fantasztikus élmény volt látni, amikor ásás közben egy kavicsot talált, amit csak erős rágóival megragadva tudott kihúzni a járatából.

Alkalmanként felderítő repülést végez, amire szüksége is van, hiszen a fészke közelében minden bokrot, apró fűszálat, kövecskét, csigaházat megjegyez, mert ezek alapján talál vissza a bejáratához. Elképesztő az a biztonság, ahogy otthonukat megtalálják! Hosszabb távollétekor az „ajtót” mindig bezárja, hogy a parazita bogaraktól, darazsaktól otthonát megóvjá.

Legnagyobb ellensége a tarka színekben pompázó **méh farkas fémdarázs** (*Hedychrum rutilans*), amely képes kifürkészni a fészket és kihasználni a házigazda távollétét. A méhfarkas fémdarázs kleptoparazita faj: lárvája a méhfarkas által felhalmozott méheket fogyasztja el, sőt magát a méhfarkas lárvát is bekebelezi. Így a parazitált ivadékbölcsőből a következő nyáron nem méhfarkas, hanem egy kéken, pirosan csillogó fémdarázs fog a napvilágra kapaszkodni.

Egy apró termetű, piros szemű, szürke legyet is gyakran meg szoktam figyelni a bejárat közelében. Ez az *Amobia signata* nevű húsleány, amely szintén csak a nőstény méhfarkas távozására vár. Ez is kleptoparazita életmódot folytat, az ivadékbölcsőbe csempészett lárvája a megbénított háziméheket falja fel a házigazda utódai előtt.

Légibemutató

Amikor a méhfarkas vadászni indul, végiglátogatja a virágokat, s azt fürkészi, van-e a virágkehelyben méh. Ha felismeri zsákmányát, lejjebb ereszkedik és szaglásával is meggyőződik arról, hogy valóban egy gyanútlanul táplálkozó háziméhra bukkant. Támadása olyan gyors, hogy általában a méhnek nincs ideje védekezni, és máris megbénította egy jól irányzott szúrással a két elülső lába között. Ritkán azonban az is előfordul, hogy küzdelem alakul ki közöttük. Ezután a darázs lábaival megszorítja áldozatának testét. Szó szerint kipréseli mézgyomrából az édes nektárt, amit rögtön el is fogyaszt. Kellemeset a hasznossal! Ezután lábaival megragadja a méhet, melynek hasoldala felfelé, feje pedig mindig előre néz, s kezdődhet a legfárasztóbb mutatvány: az ivadékbölcsőbe való szállítás. A méh csaknem ugyanolyan nehéz, mint maga a darázs, ezért csak lassan tud vele repülni, mindig a legrövidebb utat választva fészkéhez. Mikor megérkezik, gyakran lassú köröket ír le bejárata fölött, hogy egészen biztos legyen a dolgában.

Egy nőtény méhfarkas egy idényben akár 100 méhet is zsákmányul ejt utódai számára. Kamrácskánként egy és öt között mozog a táplálékul szolgáló, megbénított méhek száma. Az átlag 3–4 példány, a maximum hat. Azok a lárvák, amelyekből nőtény egyedek fejlődnek ki, mindig több méhet fogyasztanak el, mint amelyekből hím egyedek kelnek ki.

Kárt csak ott okoz a méhészetekben, ahol nagy tömegben jelenik meg. Van egy németországi adat, ahol méhkaptárak közelében nagyon elszaporodtak a méhfarkasok. Mintegy másfél hektáros területen 1 millió 160 ezerre becsülték az elrablott méhek számát! Volt rá példa, hogy egy ehhez hasonló területen 15000 méhfarkas-ivadékbölcsőt találtak!

Kísérletek bizonyítják, hogy a méhfarkas megtéveszthető. Ha ugyanis egy mézzel bekent, méh nagyságú tárgyat helyezünk egy virágra, akkor összetéveszti egy igazi méhvel és megtámadja.

Lent, a föld alatti kamrákban nemcsak sötét van, hanem hűvös, szellőtlen és nyirkos levegő. Fennáll a veszélye annak, hogy a felhalmozott méhek romlásnak indulnak. Nagyon érdekes, hogy az anyadarázs alaposan átnyalogatja őket, így napokig frissek maradnak. Sem gombák, sem penész nem tudja károsítani őket. Végso soron nem a darázméreg, hanem a darázs nyála tartósítja a méheket.

fotó: Sipos Bánk Botond

A földi alatti ivadékbölcső napok alatt készül el

Érdeemes a darázslárva táplálkozásáról is szót ejteni. A darázslárva nyálával elfolyósítja a méheket – úgy, hogy csak a külső vázuk marad meg –, ez szolgál élelemül számára, egészen a bebábozódásáig. Ekkor fejjel lefelé lógva, egy nyélen rögzíti magát a kamrácska plafonján, úgy, hogy sem az üreg aljához, sem a falához nem ér hozzá. Hűvösebb vidékeken a lárva áttelel, tavasszal bábozódik be, és nyáron mászik elő a föld alól az imágó.

A közönséges méhfarkasnak több alfaját ismerjük, melyek Skandináviától Ázsián és a Közel-Keleten át, egészen Afrika trópusi vidékéig megtalálhatók. A méhfarkasoknak közel 140 fajuk fordul elő világszerte.

Azt gondolhatnánk, hogy a közönséges méhfarkasok kizárólag háziméheket zsákmányolnak. Azonban ez nem így van. A Brit-szigeteken élő egyedek esetében megfigyelték, hogy olykor vadméheket is prédául ejtenek az *Andrena*, a *Lasioglossum*, és a *Nomada* nemzetségekből. Az európai kontinensen pedig a *Dasyroda*, a *Halictus* és a *Megachile* nemzetségekből is fognak vadméheket utódaik számára.

Sipos Bánk Botond, Fajszt

Sajtó- és blogfigyelő

Mintegy 113 millió évvel ezelőtt élt az a hangya, amelynek fossziliája most bukkant elő egy múzeumból. Egy brazil múzeumi gyűjteményben fedezték fel azt a fossziliát, amiről kiderült, hogy a tudomány által ismert legrégebbi hangya maradványait tartalmazza. Az őskori hangya már 113 millió évvel ezelőtt, együtt élt a dinoszauruszokkal. 2024 szeptemberében bukkantak rá a példányra a São Paulo-i Egyetem Zoológiai Múzeumában, ami a világ egyik legnagyobb megkövesedett rovarokat tartalmazó gyűjteménye.

Forrás: Current Biology

A mészkőben megőrződött kihalt rovar, az úgynevezett pokolhangyák, a Haidomyrmecinae nevű alcsalád tagjai, melyek a kréta időszakban, 66 millió és 45 millió évvel ezelőtt éltek, és egyetlen ma élő hangyával sem állnak rokonságban. A *Vulcanidris cratensis* névre keresztelt fosszilis fajnak éles, kasza alakú állkapcsai voltak. A hangyák ma a Föld egyik legerősebb rovarcsoportja, fajaik az Antarktisz kivételével minden földrészen megtalálhatók.

<https://qubit.hu/2025/04/25/mintegy-113-millio-evvel-ezelott-elt-az-a-hangya-amelynek-fossziliaja-most-bukkant-elo-egy-muzeumbol>

HA

Fekete lyukak bükköseinkben – kik pusztulnak még a fehérhátú fakopáncs élőhelyeinek tarvágásakor. A mellékelt blogban egy "cuki" madár és egy szintén kedves remetebogár párhuzammal hívja fel a szerző a figyelmet az erdei rovarvilág sokféleségére és értékeire a holtfafogyasztó bogarak példáján. https://matramuzeum.nmus.hu/hu/blog/kt_feketelyukak

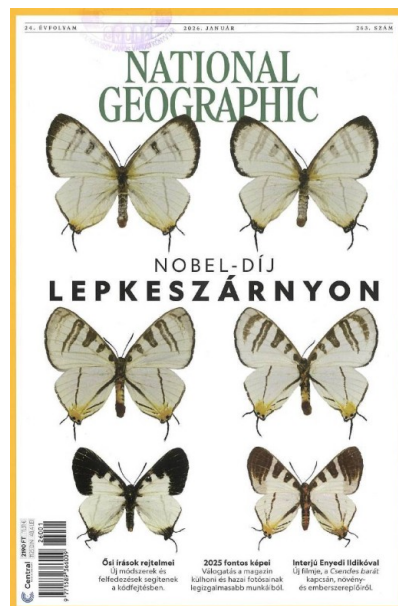
A világ talán legnagyobb pókhálójára bukkantak egy kénbarlangban. A görög-albán határon egy barlangban 111 ezer pókot találtak a kutatók, és feltételezik, hogy egyúttal a világ legnagyobb pókhálóját is felfedezték. A rendkívül népes pókközösséget a barlang állandóan sötét részén találták meg, ahol a pókháló 106 négyzetméternyi területen húzódik a barlang bejárata közelében található keskeny üreg falán. A kutatók megjegyezték, hogy ez több ezer különálló, tölcser alakú pókháló együttese. A kutatások során kiderült, hogy kétféle pókfaj él a kolóniában: a *Tegenaria domestica*, vagyis a házi zugpók, és a *Prinerigone vagans*. Becsléseik szerint nagyjából 69 ezer *Tegenaria domestica* és több mint 42 ezer *Prinerigone vagans* példányt találtak a barlangban. Ez az első bizonyíték két gyakori pókfaj kolonialis viselkedésére, közölte a kutatást vezető Urák István, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem biológiai tanszékének docense. Szerinte egyedülálló, hogy két faj ilyen nagy számban él együtt ugyanazon hálószerkezeten belül.

<https://telex.hu/transtelex/2025/11/11/felfedezes-pokhalo-barlang-gorog-alban-hatar-urak-istvan>

HA

Új fajt neveztek el Krasznahorkai László tiszteletére. A Nobel-díjas íróról elnevezett nappali lepepkefaj a *Pseudaletia krasznahorkaii* nevet kapta és Észak-Angolában gyűjtötte majd nevezte el Sáfian Szabolcs lepkész. Sáfian Szabolcs 2024 novemberében, majd 2025 tavaszán és őszén járt az angolai országban, ahol a korábban ismeretlen faj egy hím és három nőstény példányát gyűjtötte be. Az apropót nemcsak a Nobel-díj, de az is adta, hogy a szerző legújabb regénye („*A magyar nemzet biztonsága – Vadászat pillangóra*”) részben a Magyar Természettudományi Múzeum állattárában játszódik és főszereplője egy lepkész. Krasznahorkai László meghatottan köszönte meg az elismerést, úgy fogalmazva: „Így már nem vagyok többé egyedül”. A tudományos felfedezésről a Magyar Természettudományi Múzeum is beszámolt, maga a lepke pedig a National Geographic magyar kiadásának januári címlapját díszíti.

<https://ng.24.hu/termeszet/2025/12/12/krasznahorkai-laszlo-uj-faj-lepke/>

KG